

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. III. Vtrum detur libertas proxima in Infantibus, ebrijs, amentibus,
somniaantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

missionis, nolo medium necessarium ad commissionem; sed qui non vult medium necessarium ad aliquem finem, censetur nolle finem, si cognoscat necessitatem medij, prout cognoscitur in nostro casu: ergo si nolo volitionem commissionis, hoc ipso nolo commissionem: & stante hac nolitione non potest poni comestio: ergo respuatur.

162. Probatur 2. Et confirmatur prior probatio in præcepto affirmativo, quo aliquid præcipitur v. g. auditio sacri. In hujusmodi præcepto, ut apud omnes in confesso est, debet perveniri posse tandem ad tempus determinatum, quo sit verum dicere: *nunc est audiendum sacrum*. Ponamus ergo, quoddam mihi proponatur ab intellectu Bonitas auditionis sacri, & Bonitas omissionis, sed cum inæqualitate in modo proponendi: in hoc casu sequeretur me non posse peccare peccato omissionis, ut bene argumentatur Pallavicinus. Consequens est falsum. Sequela probatur. Vel enim proponitur intensius auditio sacri, vel omisio: si primum, & tamen ego omitto: ergo possum respuere id quod ab intellectu vehementius proponitur, quod est directè contra Vasquez. si secundum: ergo non omitto liberè sacrum: necessitator enim ad vel directè nolendum, vel saltem ad reflexè nolendam volitionem sacri, & sic necessariò omittetur sacrum.

Probatur denique Conclusio & impugnatur doctrina Vasquez hoc modo. Si voluntas potest suspendere liberè omnem actum, debet illi proponi motivum suspendendi, & motivum non suspendendi: vel ergo motivum suspendendi proponitur remissiùs, vel intensius: Si primum: ergo possum liberè eligere illud quod proponitur remissiùs, & sic cadit doctrina Vasquez: si secundum: ergo non suspendo liberè, sed necessariò, quia per adversarium non possum respuere illud quod proponitur intensius: consequens est contra hypothesin. Fatendum igitur est, non solum ex bonis inæqualibus, sed etiam inæqualiter propofitis, posse liberè eligi minus bonum, & minus etiam intensè propofitum.

CONTROVERSIA III.

Utrum detur Libertas proxima in Infantibus, Ebrijs, Amentibus, Somniantibus.

163. **N**on defuere qui docerent in his omnibus dari Libertatem Indifferentiæ.

Dicendum tamen est, hos omnes carere Libertate. Difficultas est in reddenda ratione. Aliqui dicunt, hos omnes habere cognitiones valde tenues & obscuras. Hac tamen ratio, nisi aliter explicetur, non solvit difficultatem. Primò. Quia in somno & somnijs quandoque habemus acutissimas cogitationes, aptas ad formando subiles discursus, ad inveniendas etiam Mathematicas demonstrationes, ad concinnanda

poëmata. Secundò. quia tenuitas cognitionum non excludit libertatem, ut patet in peccatis subreptitijs.

164. Cardinalis Pallavicinus probat Conclusionem ex causa finali, propter quam nimirum Natura instituit libertatem, nempe ut possent operationes homini imputari in laudem vel vituperium: Vnde infert hic Author, nunquam dari exercitium libertatis nisi circa honestatem & inhonestatem: atqui (subsumit) prædicti omnes, & in titulo hujus controversiæ enumerati, non possunt habere meritum laudis, ut constat ex consensu omnium gentium, quæ nihil præmi aut pænæ, laudis aut vituperationis rependunt ejusmodi agentibus: ergo in eis non datur libertas.

165. Hac tamen probatio mihi non placet. Nam, ut taceam eam esse merè à posteriori, & vnicè fundare in sensu communi, cujus tamen ulterior ratio reddenda esset: ut, inquam, hoc taceam, fundamentum hujus probationis semper falsum judicavi, dixique, dari exercitium libertatis etiam seclusà honestate & inhonestate. Ita communiter omnes sentiunt & subscribit P. Esparza hic q. 16. Ratio est, quia Voluptates solum physicè consideratæ, habent diversitatem specificam Bonitatis, & sunt sæpè impossibiles: quidni ergo sic cognita & inter se comparata, sine vlla advertentia ad honestatem, possunt terminare deliberationem & electionem?

166. Respondet tacitè Cardinalis, omnes voluptates sensuales esse homogeneas, & ejusdem rationis, & tantum differre secundum magis & minus, sicut vnus aureus, & decem aurei: & ideo quando proponuntur diversæ voluptates sine advertentia, ad honestatem & inhonestatem, eligitur illa quæ apparet major, & quidem necessariò juxta dicta præcedente controversiâ.

167. Verum quis hoc credat? quis sibi persuaderi sinat, voluptatem odoratis & gustibus non aliter differre quàm vnus aureus & decem aurei? quàm calor ut vnus & calor ut quatuor? quis non videt, tandem eadem audaciâ alium dicturum esse, omnes honestates objectivas tantum differre secundum magis & minus?

168. Ad Fundamentum Pallavicini facilis est responsio. Transcat, naturam instituendo libertatem, primariò respexisse laudabilitatem, non potuit tamen pro hac obtinenda instituire libertatem nisi simul ex necessitate materiæ institueret libertatem circa alia objecta. sicut instituendo potentiam intellectivam, primariò intendit naturæ Judicium affirmativum, & tamen non potuit illam instituere, quin secundariò daret potentiam ad Judicium negativum, & ad simplices apprehensiones.

169. Existimo præsentem questionem ex illis esse, in quorum solutione multi se frustra fatigant quærendo eam ubi non est, nimirum, quærendo eam in fundo, cum sit in superficie. Itaque

Certum

Certum imprimis est, in nullo supposito dari Libertatem, cuius cerebro inest ea maligna dispositio (sive ex abundantia sive ex defectu humorum & spirituum vitalium proveniat) ut impediatur cognitionem comparativam, requisitam ad liberam electionem.

170. Certum est 2. In multis suppositis humanis huiusmodi cognitionem impediri, ut patet in infantibus ex utero matris prodeuntibus, & in illis maniacis, qui actiones merè brutales exercent, cum eadem prorsus uniformitate sicut bestiae, ex qua uniformitate agendi arguitur defectus libertatis.

171. Quæstio ergo præsens est, in quibusnam suppositis impediatur illa cognitio. Respondeo primò, quoad Infantes, cum distinctione. Vel accipis Infantiam in significatione grammaticali, secundum distinctionem ætatem, vel in significatione Theologica. In prima acceptione dico, plerumque durare illam indispositionem cerebri, impeditivam Iudicii comparativi, usque ad septimum annum inclusivè, ex communi medicorum & physicorum iudicio: unde nisi ex valde prægnantibus signis colligi possit, quòd malitia ætatem suppleverit, præsumuntur Infantium actiones non esse liberæ libertate Theologica, hoc est, circa honestatem & inhonestatem. In secunda acceptione dico quæstionem esse ineptam, nam Infantis Theologicè sumpti definitio est: Persona cui ob defectum dispositionis & ætatis deest libertas honestatis & inhonestatis. Eadem ratio est de ebrijs & amentibus.

172. Quoad dormientes quæstio rectius formatur: qui enim somniat, verè dormit, neque tamen clarè & certò constat, utrum in somnio non deliberet, comparet objecta, vnumque præ alio eligat. De his ergo,

Dicendum est, longè probabilius esse, quòd dormientes careant libertate. Ratio est imprimis à posteriori, quia somniantes quandoque imaginantur se operari, quæ deinde vigilantes vehementissimè detestantur. Ratio à priori seu à fortiori est, quia sensus difficilius ligantur quàm intellectus, ut patet, propter operationum imperfectionem: sed in dormientibus ligantur sensus externi, ita quidem ut sensus internus vivacissime repræsentet objecta, ac si sensibus externis perciperentur: ergo multò magis censendum est, impediri vñum rationis requisitum ad libertatem. Sed de his Philosophi.

CONTROVERSIA IV.

Utrum Libertas actus sit separabilis ab actu.

173. Quando de Libertate actus primi, hoc est, de potentia proxima liberè operandi, indubium esse debet, eam non identificari adæquate cum potentia volitiva: est enim ab illa separabilis, quandoquidem, ut vidimus præcedente

controversiâ, sæpè nostra voluntas non sit expedita ad liberè operandum, ad minimum ergo superaddit cognitionem indifferentem: item in sententia exultimante posse Deum etiam stante cognitione indifferente, denegare concursum ad actum voluntatis, dicendum insuper esset, includi in actu primo paratum Dei concursum.

174. Controversia est, & meo iudicio difficilis, an libertas in actu secundo sit ab actu ipso voluntatis separabilis, vel potius illi essentialis, non minùs quàm cognitionibus supernaturalibus dicitur esse essentialis veritas, hoc est inseparabilis ab actu.

175. Prima sententia est, Libertatem actus secundi esse separabilem ab actu, & per consequens, vel esse denominationem partim intrinsecam partim extrinsecam, vel modum superadditum: quem tamen modum quia DD. communiter rejiciunt, ideo absolute tradunt, esse denominationem partim intrinsecam partim extrinsecam. Ita Vasquez, Suarez, Salas, Lugo, Arriaga, Oviedo.

Secunda sententia docet, Libertatem esse actui voluntatis essentialem, & inseparabilem. Ita Hurtadus de Mendoza, & fatente Card. de Lugo plures antiqui, ut immeritò dixerit Vasquez d. 55. n. 13. contrariam opinionem esse omnium. Eandem docent RR. communiter.

176. Ut constare possit de Veritate hujus sententiae, examinanda sunt capita illa, ex quibus adversarij exultimant probari posse separabilitatem. Tria autem sunt huiusmodi capita. Primum est, quòd putent hunc numero actum voluntatis, qui modò procedit ex cognitione indifferente, hoc est, proponente objecta contraria, quæ talia, cum eorum comparatione inter se, posse procedere ex cognitione non indifferente, sed determinante ad amorem vñius objecti, proponendo nimirum illud sine malo admixto, aut Bono contrario. Secundum caput est, quòd adversarij putent, etiam stante cognitione indifferente, posse Deum determinare ad vnum actum quoad speciem, non offerendo concursum nisi ad volitionem hujus objecti. Tertium caput est, quòd putent, posse hunc actum, qui modò elicitur sine vñlo imperio efficaci voluntatis, elici ex imperio voluntatis efficaci, existente pro priori signo naturæ, & inferente necessitate antecedentem actui imperato, non minùs quam ad voluntatem ambulandi sequitur necessario ambulatio. His tamen non obstantibus

177. DICO, probabilius esse, quòd libertas non sit separabilis ab actu. Probanda est Conclusio evertendo fundamenta adversariorum paulò antè relata.

r,

§. Actus